

Op Stapel 2019-05

11 maart 2019

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Had u graag zelf de tekst van het ontwerpdecreet of -besluit nagelezen?
Laat het weten aan:

Jan Brewee
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Duale trajecten buitengewoon secundair onderwijs:** uitvoeringsmaatregelen
- **CLB:** regioafbakening netoverstijgende regionale ondersteuningscellen

Ontwerp-BVR houdende uitvoeringsmaatregelen betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4 en diverse andere maatregelen

---

Het besluit doet wat de titel zegt: het geeft uitvoering voor het buitengewoon secundair onderwijs (OV 3 en 4) aan een aantal bepalingen over duale trajecten in de codex secundair onderwijs, met ingang van 1 september 2019. Het bevat verder een bepaling die óók van toepassing is op duale trajecten in het gewoon secundair onderwijs en enkele bepalingen over niet-duale trajecten in OV 3.

Bepalingen voor duale trajecten in het buitengewoon secundair onderwijs

(soortgelijke bepalingen gelden overigens ook voor duale trajecten in het gewoon secundair onderwijs: BVR van 14 september 2018 houdende uitvoeringsmaatregelen betreffende het duaal leren en de aanloopfase en diverse andere maatregelen, zie *Op Stapel-2018-19* van 27 juni 2018)

Twintig opleidingsdagen per schooljaar kan de leerling ingeschreven blijven in een duaal traject zonder overeenkomst met een onderneming. Wordt die periode overschreden, dan wordt de leerling uitgeschreven uit het duale traject. Net zoals in het gewoon onderwijs wordt daar in een beperkt aantal gevallen een uitzondering op gemaakt:

- als de leerling tijdens de periode waarin hij 'op zoek' is naar een contract, gewettigd afwezig is, wordt de duur van die periode verlengd met de dagen gewettigde afwezigheid;
- als tijdens die periode de procedure voor erkenning van het betrokken bedrijf nog loopt, wordt de periode verlengd met de dagen waarin de procedure nog loopt;
- de trajectbegeleider kan, op basis van zijn inschatting van de inspanningen van de leerling, het individuele handelingsplan en de concrete context, de periode met nog eens maximaal veertig opleidingsdagen verlengen (in het gewoon onderwijs gaat het om maximaal twintig extra-opleidingsdagen).

*

Voor een leerling in een duaal structuuronderdeel van OV 4 is de geïntegreerde proef als onderdeel van de evaluatie facultatief. Hetzelfde geldt voor de kwalificatieproef in OV 3.

*

De school of het centrum maakt praktische afspraken met de werkplek over het functioneren van de mentor in de klassenraad, ook over zijn al dan niet aanwezig zijn op de vergaderingen van de klassenraad.

Als stemgerecht lid van de klassenraad is ook de mentor gebonden door het ambtsgeheim. Als de leerling de werkplekcomponent (achtereenvolgens) op verschillende werkplekken heeft ingevuld, hebben alle betrokken mentoren samen bij stemming in de klassenraad toch maar één stem. Als de mentoren er onderling niet uit geraken, trancheert de trajectbegeleider (hij behoudt daarnaast zijn eigen stem).

*

In OV 4 wordt gestreefd naar een onderwijskwalificatie niveau 2. Slaagt een leerling voor de beroepsgerichte vorming, maar niet voor de algemene vorming, dan krijgt hij een bewijs van beroepskwalificatie.

In OV 3 wordt gestreefd naar (minstens) een beroepskwalificatie; ook in OV 3 is een onderwijskwalificatie beslist niet uitgesloten.

Is een onderwijs- of beroepskwalificatie niet haalbaar, dan kan de leerling nog een bewijs van deelkwalificatie verwerven. Lukt ook dat niet, dan is nog een attest van verworven bekwaamheden/bewijs van competenties mogelijk of een attest van lesbijwoning (OV 4)/attest beroepsonderwijs (OV 3).

Omdat een duaal structuuronderdeel in OV 4 op verschillende beroepskwalificatie (of deelkwalificaties) kan zijn gebaseerd, kan een opleiding aanleiding geven tot het uitreiken van een of meer bewijzen van beroepskwalificatie of deelkwalificatie. Bewijzen van beroepskwalificatie en deelkwalificatie kunnen ook in duale structuuronderdelen van OV 4 Se-n-Se worden uitgereikt¹.

Een leerling die in de kwalificatiefase in OV 3-duaal een studiebewijs heeft behaald (getuigschrift van de opleiding - bewijs van onderwijskwalificatie van niveau 2, getuigschrift van de opleiding, bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie) kan daarna niet meer overgaan naar de integratiefase voor de betrokken duale, of verwante niet-duale, opleiding. Een leerling die in de kwalificatiefase van een (duale of niet-duale) opleiding een attest van verworven bekwaamheden heeft gekregen, kan alleen op gemotiveerd advies van de klassenraad worden toegelaten tot de integratiefase in dezelfde (c.q. verwante) duale opleiding. Een leerling die in de kwalificatiefase van een (duale of niet-duale) opleiding een attest beroepsonderwijs heeft gekregen, kan níet worden toegelaten tot de duale integratiefase in dezelfde (c.q. verwante) duale opleiding.

Er zijn modellen voor de studiebewijzen: in OV 4: diploma van secundair onderwijs, studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad, studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de derde graad, getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie; in OV 3: getuigschrift van de opleiding - bewijs van onderwijskwalificatie niveau 2, getuigschrift van de opleiding, bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie. Voor OV 4 is er verder ook nog een model voor een bewijs van competenties en voor een attest van regelmatige lesbijwoning; voor OV 3 voor een attest van verworven bekwaamheden en voor een attest beroepsonderwijs.

*

Het besluit bevat ook de 'kostprijs' voor voordrachthouders. Een school voor buitengewoon secundair onderwijs die een beroep doet op voordachthouders, zet daar lesuren of uren voor in, die dan worden omgezet: als een beroep wordt gedaan op een *Centrum voor Vorming van Zelfstandigen en Kleine en Middelgrote Ondernemingen*, dan krijgt het centrum daar 31,72 euro per lesuur en 22,46 euro per uur voor (spilindex 138,01; om aan het actuele bedrag te

---

¹ Het *certificaat van Se-n-Se* als studiebekrachtiging in het secundair onderwijs verdwijnt.

komen, moet dus nog worden geïndexeerd)²; als een beroep wordt gedaan op een CVO, wordt een lesuur omgezet in een leraarsuur.

*

Voor elke leerling waarvoor een beroep wordt gedaan op een organisator voor extra begeleiding (bij het zoeken naar een werkplek of in de loop van het duale traject), moet dat worden geregistreerd in *Mijn Loopbaan* van de VDAB. De registratie omvat minstens de begin- en einddatum en de effectieve aanwezigheid van de leerling op de werkplek. Een en ander heeft te maken met de verantwoording van het gebruik van subsidiegelden: de financiering gebeurt de eerste jaren nog met ESF-middelen.

Bepaling voor duale trajecten in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs

De regelgeving bepaalt dat in het voltijds onderwijs 9 halve dagen per week wordt lesgegeven. Uit de aard der zaak is die bepaling niet van toepassing op duale trajecten.

Bepaling voor OV 3 - niet-duaal

Een leerling die in de kwalificatiefase in OV 3-duaal een studiebewijs heeft behaald (getuigschrift van de opleiding - bewijs van onderwijskwalificatie van niveau 2, getuigschrift van de opleiding, bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie), kan daarna niet meer overgaan naar de integratiefase van de betrokken verwante niet-duale opleiding.

Een leerling die in de kwalificatie- of integratiefase van OV 3-niet-duaal een getuigschrift heeft behaald, kan zich tot nog toe niet opnieuw inschrijven voor een andere opleiding (buiten het samenhangende geheel van opleidingen). Omdat leerlingen in duale trajecten wél verschillende kwalificaties kunnen behalen, wordt het voortaan ook mogelijk voor leerlingen in niet-duale trajecten: de klassenraad kan beslissen de leerling opnieuw in te schrijven in de kwalificatie- of integratiefase van een andere opleiding.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met het ontwerp.

Ontwerp-BVR tot regioafbakening van de netoverstijgende regionale ondersteuningscellen

---

Vanaf 1 september 2023 moeten centra voor leerlingenbegeleiding binnen eenzelfde regio samenwerken in een netoverstijgende regionale ondersteuningscel (het wordt dan voor de centra zelfs een erkenningsvoorwaarde); zij kunnen dat al vroeger doen. Binnen zo'n netoverstijgende regionale ondersteuningscel worden afspraken gemaakt over minstens:

- a) *het afstemmen van de bereikbaarheid, openingstijden en permanentie in de centra in de regio;*

---

² Als een Centrum voor Vorming van Zelfstandigen en Kleine en Middelgrote Ondernemingen een beroep doet op een school voor buitengewoon onderwijs, keert het daarvoor dezelfde bedragen uit.

- b) *het bundelen van expertise in verband met kansarmoede met het oog op doelgerichte communicatie, efficiënte organisatie en een accurate begeleiding van leerlingen in kansarmoede;*
- c) *het organiseren van een aanspreekpunt voor de leerlingen die huisonderwijs volgen die zich aanmelden voor een verplicht systematisch contact. De netoverstijgende regionale ondersteuningscel informeert de betrokken leerlingen over de werking van de CLB's in de regio en faciliteert het contact tussen de leerling en het CLB van zijn voorkeur voor de uitvoering van het systematisch contact;*
- d) *het praktische coördineren van de systematische contacten en vaccinaties, zodat die kunnen doorgaan in (geschikte) infrastructuur het dichtst bij de school;*
- e) *het in kaart brengen van de spijbelproblematiek in de regio en, in samenwerking met regionale actoren, een doelgericht plan van aanpak opmaken en uitvoeren om spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan;*
- f) *het opvolgen van leerlingen met een schoolcarrière met veelvuldig spijbelen, uitsluitingen, schorsingen en schoolwissels, met het oog op het afronden van het secundair onderwijs met een onderwijskwalificatie;*
- g) *het bemiddelend optreden en herstelgericht werken wanneer de communicatie tussen de leerling, de ouders en de school vastloopt en uitsluiting, schorsing of schooluitval dreigt. De netoverstijgende regionale ondersteuningscel treedt op als neutrale derde;*
- h) *het bij alle leerlingen in de regio, op scharniermomenten, verstrekken van objectieve informatie over de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijslandschap;*
- i) *het bundelen van expertise, en waar nodig werken rond radicalisering in de regio;*
- j) *de Vlaamse Regering kan bijkomende inhoudelijke opdrachten geven;*
- k) *de interne werking van de cel: (1) de aanwending van de personeelsomkadering van de cel zelf en het personeelsbeleid van de cel (de criteria voor het aanwerven, de inzetbaarheid, het functioneren en evalueren van personeelsleden...), (2) de aanwending van het werkingsbudget van de cel voor logistieke en materiële ondersteuning en (3) de interne kwaliteitszorg.*

De Vlaamse Regering verdeelt de (personeels- en bijhorende werkings)middelen voor de netoverstijgende regionale ondersteuningscellen jaarlijks over de CLB's, die ze overdragen naar de ondersteuningscel waaraan ze participeren. Administratief blijven de personeelsleden in de centra.

Het is de Vlaamse regering die de regio's vastlegt waarbinnen zo'n cel opereert.

Het besluit legt nu die regio's vast met ingang van 1 september 2023.

- regio 1: West-Vlaanderen;
- regio 2: Gent, Sint-Martens-Latem, Merelbeke, Melle, Destelbergen, Lochristi, Wachtebeke, Zelzate, Evergem, De Pinte;
- regio 3: Zwijndrecht, Lede, Berlare, Buggenhout, Dendermonde, Hamme, Laarne, Lebbeke, Waasmunster, Wetteren, Wichelen, Zele, Moerbeke, Beveren, Kruikebe, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse;

- regio 4: Aalst, Denderleeuw, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Ninove, Sint-Lievens-Houtem, Oosterzele, Zottegem, Erpe-Mere, Assenede, Eeklo, Kaprijke, Maldegem, Sint-Laureins, Aalter, Deinze, Gavere, Nazareth, Lievegem, Zulte, Kruisem, Oudenaarde, Ronse, Brakel, Kluisbergen, Wortegem-Petegem, Horebeke, Lierde, Maarkedal, Zwalm;
- regio 5: de steden en gemeenten van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen, afdeling Antwerpen;
- regio 6: de steden en gemeenten van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen, afdeling Mechelen;
- regio 7: de steden en gemeenten van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen, afdeling Turnhout;
- regio 8: Limburg;
- regio 9: Vlaams-Brabant en het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse regering** gaat niet akkoord met het ontwerp.

Bij het afsluiten van de onderhandelingen was niet duidelijk hoe de samenwerking in de netoverstijgende regionale ondersteuningscellen concreet moet worden georganiseerd. Kennelijk moet het CLB aansluiten bij het NROC van de regio waarin het zijn hoofdvestigingsplaats heeft. Op de vraag of dat betekent dat het centrum zich voor zijn eigen werking **voor het geheel van zijn werkingsgebied** houdt aan de afspraken binnen het NROC waaraan het participeert, of zich voor zijn werking in de gemeenten *buiten* die regio moet schikken naar de afspraken die *dáár* zijn gemaakt, kon, of wou, de overheid niet antwoorden. Het lijkt er anderszids op dat de centra afspraken zullen moeten maken over, mee hun stempel zullen drukken op, de aanpak in een regio waar ze zelf nauwelijks activiteiten ontplooiën en dus ook weinig expertise kunnen inbrengen. Wat is de relevantie van afspraken over openingsuren en permanentie of, fundamenteeler, over een regionaal spijbelbeleid of een beleid tegen schooluitval of radicalisering (toch expliciete opdrachten van de NROC's), als dat beleid niet aansluit bij de context van de concrete populatie leerlingen? Logischerwijze participeren de centra aan het NROC van de regio waarin het zwaartepunt van hun activiteiten is gesitueerd. Vanaf 2023 wordt de samenwerking in een NROC voor de CLB's een erkenningsvoorwaarde: de decreetgever heeft duidelijk *méér* gewild dan de samenwerking-op-papier waartoe de Vlaamse regering de NROC's nu herleidt.

Het ontwerp geeft uitvoering aan artikel 16, § 2 van het decreet van 27 april 2018 *betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding*, dat de opdracht en werking vastlegt voor de netoverstijgende ondersteuningscellen en de Vlaamse Regering machtigt, **in overleg met alle directeurs** van de centra voor leerlingenbegeleiding, regio's af te bakenen waarbinnen die cellen opereren. Bij het afsluiten van de onderhandelingen over het decreet tekende het GO! fundamenteel bezwaar aan, onder meer bij de verplichte netoverstijgende samenwerking en de opdracht van de ondersteuningscellen:

*“Artikel 16 van het voorontwerp bepaalt dat centra voor leerlingenbegeleiding kunnen samenwerken in een netoverstijgende regionale ondersteuningscel. Vanaf het schooljaar 2023-24 is die netoverstijgende samenwerking een erkenningsvoorwaarde voor de CLB’s (art. 19, 9°). Artikel 16, § 2 bepaalt hoe die samenwerking er minimaal moet uitzien: over welke thema’s de netoverstijgende ondersteuningscel gaat. Het **GO! is niet per se tegen samenwerking** en al zeker niet tegen uitwisseling van expertise, maar wijst er toch op dat het **stuk voor stuk thema’s zijn die raken aan de bevoegdheden** die de decreetgever in een bijzonder decreet exclusief heeft toegekend aan de raden van bestuur van de scholengroep (artikel 23 van het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs), overigens in uitvoering van artikel 24, § 2 van de Grondwet. **Het zou niet behoorlijk zijn dat de verdeling van de bevoegdheden in het GO! – nu nét een van de centrale bepalingen van het bijzonder decreet, dat de kwalificatie “bijzonder” heeft in uitvoering van artikel 24, § 2 van de Grondwet – de facto sluipend zou worden gewijzigd door een decreet dat niet aan die kwalificatie moet voldoen.** Dat de Vlaamse Regering en niet de bijzonder-decreetgever, door het vastleggen van de regio’s, zou mogen bepalen binnen welk samenwerkingsverband een Raad van Bestuur aspecten van zijn bevoegdheid moet afstaan, is hoe dan ook **direct in strijd met artikel 24, § 2 van de Grondwet**. Nochtans machtigt het voorontwerp de Vlaamse Regering daar wel degelijk toe. Het GO! zou overigens niet op dat juridische probleem wijzen, als er ook niet inhoudelijk heel wat op het spel stond. De visies van de centrumbesturen op leerlingenbegeleiding liggen soms zeer ver uiteen. Dat is hier en daar ook gebleken tijdens de onderhandelingen. De onderwijsvrijheid garandeert school- en centrumbesturen dat ze naar eigen inzicht hun pedagogisch project vorm kunnen geven. Die vrijheid wordt nu geschonden.*

*Bij elke netoverstijgende regionale ondersteuningscel moet ook een onderhandelingscomité (OCNROC) worden opgericht. De regels daarvoor zijn een kopie van de regels voor de onderhandelingscomités bij de netoverstijgende scholengemeenschappen. Dat lijkt logisch: ook scholengemeenschappen zijn samenwerkingsverbanden. Maar er is natuurlijk wel een fundamenteel verschil. Scholengemeenschappen zijn vrijwillig tot stand gekomen. Dat geldt niet voor de netoverstijgende ondersteuningscellen. De samenstelling van het onderhandelingscomité, waarbij het aantal vertegenwoordigers van de centrumbesturen het aantal vakbondsvertegenwoordigers niet mag overtreffen (art. 51), garandeert niet dat elk centrumbestuur in het OCNROC is vertegenwoordigd. Bij een akkoord (al dan niet eenparig) na onderhandelingen in het OCNROC zijn alle besturen wél door dat akkoord gebonden (art. 57, § 2). Ook die bepaling raakt dus wezenlijk aan de bevoegdheden en de onderwijsvrijheid van de centrumbesturen en is **dus zonder meer in strijd met artikel 23 van het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs en artikel 24, § 2 van de Grondwet.**”*

De afbakening van de regio’s versterkt de argumentatie voor die bezwaren. De afbakening sluit nauwelijks of helemaal niet aan bij het werkingsgebied van, nogal wat, GO!-CLB’s. Het werkingsgebied van CLB Deinze-Eeklo behoort tot 3 NROC’s (1, 2 en 4), het werkingsgebied van CLB Oudenaarde-Geraardsbergen tot 2 NROC’s (1 en 4), het werkingsgebied van CLB Dender tot

3 NROC's (3, 4 en 9); dat van CLB Mechelen tot 2 NROC's (6 en 9), dat van CLB Zuid-Limburg tot 2 NROC's (8 en 9), dat van GO! Limburg-Noord Adite tot 2 NROC's (8 en 9), dat van CLB Rivierenland tot 2 NROC's (5 en 6). De Antwerpse CLB's geven daarnaast aan dat de regioafbakening in Antwerpen hoofdzakelijk in het voordeel van de vrije CLB's werd bepaald.

Het decreet machtigt de Vlaamse Regering om regio's af te bakenen, maar ze moest dat uitdrukkelijk doen **in** overleg (niet: **na** overleg) met alle CLB-directies. Dat impliceert dat de regioafbakening in principe het resultaat is van dat overleg, niét dat de politieke overheid vrij met de 'suggesties' uit het overleg aan de slag kan gaan. Leidt het overleg niét tot een eensluidende conclusie, dan moet de overheid aantonen waarom zij, rekening houdend met het overleg, deze of gene keuze maakt. Tijdens de onderhandelingen gaf de overheidsdelegatie toe dat de politieke overheid ná het overleg nog een eigen agenda heeft doorgedrukt. Een inhoudelijke verantwoording voor haar keuzes werd niet gegeven. Zo kon de overheid onder meer niet duiden:

- waarom, tegen de vraag van zowat de héle sector in, De Pinte in regio 2 en niet in regio 4 wordt gesitueerd, waarin de betrokken CLB's hun werkingsgebied hebben. De problematiek in een stad als Gent verschilt nochtans wezenlijk van die in pakweg het Meetjesland of de Vlaamse Ardennen;
- waarom Brussel geen aparte regio is. De grootstedelijke context in Brussel vraagt een fundamenteel andere aanpak dan het landelijke of kleinstedelijke Vlaams Brabant. De leerlingenpopulatie in Brussel is etnisch, socio-economisch en sociaal-cultureel verscheiden. We opereren daar in eigen netwerken [*LOP-Brussel*, *Leerwinkel* en *Tracé Brussel* (voor de overgang van lager naar secundair onderwijs), *Actiris* en *Tracé* (voor de doorstroming naar de arbeidsmarkt), *KANS* (centraal meldpunt Brussel ter preventie van schooluitval), *Abrusco* (trajecten op maat voor kwetsbare leerlingen)...] en binnen een tweetalige context: CLB's moeten er zowel met Nederlandstalige als met Franstalige partners samenwerken: niet alleen dus met *Kind&Gezin*, maar ook met het *Office de la Naissance et de l'Enfance*. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat die specifieke aanpak voor Brussel wordt uitgerold over héél Vlaams Brabant. Brussel kent ook een specifieke institutionele context, met consequenties op het vlak van regelgeving, organisatie en financiering: zo heeft Brussel een eigen meldpunt voor schooluitval (opdrachten *e* en *f* van de ondersteuningscellen) en organiseert het eigen netoverstijgende infosessies over het onderwijslandschap (opdracht *h*). De mogelijke synergie door het samenbrengen in één regio van Brussel en Vlaams-Brabant is dan ook uiterst beperkt, het risico op – vooral – weinig renderende planlast reëel.